

Nationell forskarskola i utbildningshistoria (Graduate school History of Education)

Program, 23 april 2003

Donald Broady

SEC/ILU, Uppsala universitet, Box 2136, 750 02 Uppsala

E-post broady@nada.kth.se, URL www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/

Detta program är även tillgängligt på www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/histedu/, tillsammans med den inventering av svensk utbildningshistorisk forskning som legat till grund för planeringsarbetet.

Sammanfattning

Med utbildningshistoria avses här historiska studier av bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande. I forskarskolan deltar doktorander i historia, idéhistoria och pedagogik (eller systerämnen) antagna vid olika lärosäten, där de normalt har sin anställning, där huvudhandledaren finns och där merparten av utbildningen sker, samt examinationen. Forskarskolan verkar för ett bra kursutbud, förstärkt handledning m.m., och organiserar ett nätverk för utbildningshistorisk forskning.

Ett syfte är att historievetenskaplig kompetens skall tillföras det utbildningsvetenskapliga området. I anslutning till lärarutbildningarna förekommer i dag många övningsuppsatser och avhandlingsarbeten med historiska inslag. Forskarskolan skall låta de doktorander, andra studenter och lärarutbildare som har klen skolning i historievetenskap möta doktorander i ämnen som historia eller idéhistoria och deras handledare och lärare. Direkt och indirekt bidrar forskarskolan på så vis till en mer kvalificerad verksamhet vid lärarutbildningarna.

Omvänt skall forskarskolan ge tillskott till historievetenskaperna. Företrädare för produktiva historieforskningsmiljöer där man hittills visat ljumt intresse för utbildningsforskning skall lockas till det utbildningsvetenskapliga området.

Dessutom är bättre förståelse av historiska sammanhang av värde för den allmänna utbildningsdebatten, ett stöd för lärarna i deras arbete och en tillgång inom de administrativa och utbildningspolitiska fälten.

Innehåll

1.	Varför en forskarskola i utbildningshistoria?	1
2.	Behov i anslutning till lärarutbildningarna	1
3.	Behovet av flervetenskaplighet	3
4.	Forskarskolans profil	5
4.1	Tre ämnen i centrum	5
4.2	Om benämningen: varför "utbildningshistoria"?	6
4.3	En ekumenisk ambition	6
4.4	Könsaspekter, social mångfald	8
5.	Verksamhet	8
6.	Organisation	10
7.	Anställning och antagning av doktorander	11
8.	Motivering för sammansättning av medverkande lärosäten, institutioner, ämnen och medsökande	12
9.	Forskningsmiljöer, internationella relationer	14
10.	Kostnadskalkyl	Error! Bookmark not defined.

1. Varför en forskarskola i utbildningshistoria?

Det är lätt att rada upp argument för en forskarskola i utbildningshistoria. Den skulle berika det framväxande utbildningsvetenskapliga området. Den skulle direkt och indirekt vara till nytta för lärarutbildningarna, där historiska inslag förekommer i många kurser, övningsuppsatser och avhandlingsarbeten men där den historievetenskapliga kompetensen ofta är klen. Den skulle bli ett tillskott till forskningen och forskarutbildningen inom historievetenskapliga ämnen, där studier av utbildning på de flesta håll är ett undanskymt område. Även utanför högskolan vore ett ökat intresse för utbildningshistoria välgörande: en bättre förståelse av historiska sammanhang vore till fördel för den allmänna utbildningsdebatten, ett stöd för lärarna i deras arbete och en tillgång inom de administrativa och utbildningspolitiska fälten.

Det är överflödigt att ägna mer utrymme åt sådana argument som jag tror att de flesta uppfattar som självklarheter. För att illustrera hur en forskarskola i utbildningshistoria skulle kunna göra nytta skall jag inledningsvis bara ge ett par exempel på problem i samband med lärarutbildningarnas forskningsuppbyggnad. Återstoden av texten nedan handlar om behovet av flervetenskaplighet samt om forskarskolans profil, verksamhet och organisation.

En del resonemang bygger på en översiktlig inventering av svensk forskning med utbildningshistorisk inriktning som vi genomfört som ett led i planeringsarbetet.¹

2. Behov i anslutning till lärarutbildningarna

Pedagogikens historia, som under 1900-talets första hälft var ett framträdande inslag i svensk pedagogik- och lärarutbildning, blev nära nog utrotad efter andra världskriget när pedagogikämnet blev ett beteendevetenskapligt snarare än humanistiskt eller samhällsvetenskapligt ämne. På universitetet fanns några få ställen där man ägnade sig åt pedagogikhistorisk forskning, såsom hos Wilhelm Sjöstrand i Uppsala eller, om vi beaktar hela det svenska språkområdet, hos Karl Bruhn i Helsingfors. I Lund hade John Landquist verkat, men han lämnade sin professur 1946. Under efterkrigstiden var det länge framför allt utanför universitetet, bland amatörhistoriker och hembygdsforskare, som pedagogikhistoria odlades. Under flera decennier var den typiske svenske pedagogikhistorieforskaren varken pedagog eller historiker eller ens forskare till yrket, utan en skollärare eller rektor som efter pensioneringen grävde i arkiven för att teckna sin skolas historia. För dem var Föreningen för svensk undervisningshistoria en viktig sammanslutning som erbjöd publiceringsmöjligheter.

Med början under 1970-talet bröts psykologins dominans i lärar- och pedagogikutbildningen. Allt sedan dess har samhällsvetenskapliga inslag haft stort utrymme. Under de allra senaste åren har även intresset för utbildningshistoria återväckts,² men mer inom forskningen än inom yrkes- och grundutbildningen. Det blygsamma utrymme som under hela efterkrigstiden i lärar- och pedagogikutbildningen upplåtits åt pedagogikhistoria har främst ägnats åt två områden, skolreformernas historia och ”de stora pedagogerna”.

***

---

¹ Esbjörn Larsson: *Inventering av utbildningshistorisk forskning vid svenska lärosäten*, tillgänglig från www.skeptron.ilu.uu.se/broadys/sec/histedu/.

² Ett tecken på det nyvaknade intresset för utbildningshistoria var att inte mindre än ett sextiotal papers presenterades under den tredagarskonferens om pedagogikhistoria som ordnades i Stockholm 10-12 september 1998. Se den sexhundra sidor starka dokumentationen *Pedagogikhistorisk forskning. Perspektiv, betydelse och funktion i dagens samhälle*. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm, 1999. Intresset är stort även för den uppföljande konferens som skall äga rum i Stockholm 25-27 september 2003.

Lärarkandidater och pedagogikstudenter har nog ofta fått intrycket att skolreformernas historia började med 1940-talet. Tiden före 1940 års skolutredning har de sällan hört nämnas under sin utbildning. Mest uppmärksamhet har ägnats åt efterkrigstiden och då framför allt de utbildningspolitiska intentionerna och det organisatoriska ramverket. Somliga bland de vanligaste utbildningshistoriska handböckerna har varit maskerade självbiografier författade av dem som själva varit drivande i reformpolitiken.

Även om det är glädjande att så många lärare och lärarutbildare som i dag fortbildar sig skriver övningsuppsatser och avhandlingsarbeten i historiska ämnen, är det ett bekymmer för handledarna att somliga studenter åtminstone inledningsvis tar för givet att källorna kan väljas, värderas och tolkas ungefärligen så som man hanterar texter i lärarutbildningen eller i skoldebatten. Studenterna söker sig helst till det lättast tillgängliga tryckta materialet såsom läroplaner, offentliga utredningar, propositioner eller läroböcker. Avsikten är ofta att extrahera fram utbildningspolitiska eller pedagogiska intentioner. Slutmålet är inte sällan att bedöma i vilken grad texterna tillfredsställer dagens uppfattning om hur lärande bör gå till eller dagens krav på demokratisk värdegrund, medborgarfostran, jämställdhet eller multikulturalism. Läsarten är ungefär densamma antingen dokumenten uttolkas med vördnad som budskap från ovan eller utsätts för en kritisk granskning syftande till avslöja antidemokratiska tendenser, manschauvinism, xenofobi, västerländsk etnocentrism och andra spår av djävulens verk. De första utkasterna till övningsuppsatser eller avhandlingskapitel liknar ibland utlåtandena som förr utsändes från Statens institut för läromedelsgranskning.

Min hypotes är att det är lärarutbildningens karaktär av predikantskola som spökar. Det är lätt hänt att denna hållning släpar med även när det ska skrivas uppsatser eller avhandlingar med vetenskapliga anspråk. Att uppfatta pedagogikhistoriska studier som något slags reformuppföljningsverksamhet kan möjligen vara motiverat inom ramen för en yrkesutbildning. Det är inte så konstigt att blivande befattningshavare med statligt uppdrag tränas i att läsa läroplaner och andra styrdokument som urtexter vilkas innebörd skall uttolkas och ”förverkligas” i klassrummet, ungefär som den heliga skrifts missionsbudskap. Men om man försöker sig på pedagogikhistorisk forskning måste man närma sig källorna på annat sätt. Man måste fråga efter sådant som hur texterna vuxit fram, vilka intressen som format dem, vilka effekter de fått. Av handledaren krävs åtskillig övertalning innan studenterna är beredda att söka sig till fler källor än tryckta läroplaner eller utredningstexter som redan behandlats i hundra tidigare C-uppsatser och att sluta gissa om t.ex. motiven bakom läroplanens formuleringar, för att i stället skaffa sig en överblick över arkivens bestånd och tillgängliga bearbetningar, spåra protokoll, förarbeten och korrespondens och om möjligt intervjua människor som varit med och kan berätta.

***

Det andra område där historiska perspektiv ständigt haft och alltjämt har ett visst utrymme i utbildningen av blivande lärare är ”de stora pedagogerna”. Det har slagit mig att de kanoniserade pedagogiska tänkarna från Platon och framåt så ofta uppfattas som *patronymika*. Med patronymikon menar språkvetarna ett namn som bildats efter faderns namn, som när Karls son Anders får namnet Anders Karlsson. Historiker och antropologer använder termen *patronymika* om mytiska anfäder. Erik XIV valde sig nummer fjorton med hänvisning till främst Johannes Magnus kungalängd vari ett antal kungar vid namn Erik utpekades, somliga verkliga och andra påhittade såsom Erik Väderhatt eller den Berik som enligt Johannes Magnus valdes till kung över svear och götar år 836 efter syndaflo den. Antropologer har uppmärksammat att en släkt, en stam eller en folkgrupp kan utnyttja en anfaders namn, ett patronymikon, för att hänvisa till ett gemensamt ursprung utan att denna anfader någonsin behöver ha existerat och utan att biologiska blodsband behöver finnas inom gruppen. På samma sätt har de stora pedagogerna ofta figurerat i lärarutbildningen och i den pedagogiska debatten. Man läser

knappast Dewey eller Vygotskij utan brukar hantera dem som mytiska anfäder med magisk förmåga att svetsa samman den ena eller andra pedagogiska lärans eller sektens anhängare. Som handledare har jag märkt att somliga studenter i de pedagogiska tänkarnas skrifter framför allt är på jakt efter formuleringar som ter sig sympatiska för en modern läsare: det här citatet av Dewey ska jag ha med i mitt avhandlingskapitel för det stämmer precis med vad jag själv tycker! De störs inte av att ”de stora pedagogerna” levde i en annan värld och menade något annat med orden. Det är förstås lugnande att i pedagogikhistorien finna bekräftelse på sina egna pedagogiska idéers förträfflighet, men risken är att man bara hittar sådant som liknar vad man tror sig veta redan i förväg. För egen del är jag övertygad om att det finns mer att lära av det motstånd som det förflutna erbjuder oss sena tiders barn.

***

Jag har givit ett par exempel på svårigheter som många studenter med bakgrund i lärarutbildningarna möter när de närmar sig pedagogikhistorien. En förklaring till svårigheterna är isoleringen. Många studenter ger sig i kast med en historiskt inriktad C-uppsats eller D-uppsats eller avhandlingsarbete utan att ha haft någon egentlig kontakt med historievetenskap. En flervetenskaplig forskarskola i utbildningshistoria skulle bidra något till att bryta lärarutbildningsområdets isolering i detta avseende. Den skulle vara en mötesplats för doktorander (och deras handledare och lärare) i både historievetenskapliga och pedagogikämnen. Existensen av en sådan forskarskola skulle få direkt eller indirekt betydelse inte bara för de doktorander som tillhör skolan utan också för andra inom lärarutbildningsområdet, för studenter på grundutbildningsnivå och för lärarutbildare. Då tänker jag inte enbart på dem för vilka historiska problem är ett huvudintresse. Ett avsnitt ”historisk bakgrund” förekommer i var och varannan övningsuppsats i anslutning till lärarutbildningarna.

3. Behovet av flervetenskaplighet

Så långt har jag utgått från lärarutbildningarna och närallgande ämnen såsom pedagogik. Även historievetenskapliga ämnen skulle kunna dra fördel av en forskarskola i utbildningshistoria. Under de senaste åren har utbildningsvetenskap etablerats som en paraplybenämning för den forskning som inom många olika ämnen ägnas eller skulle kunna ägnas åt bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.³ Mitt intryck är att man inom de flesta ämnen (pedagogik och besläktade ämnen såsom pedagogiskt arbete utgör undantag) ännu inte riktigt upptäckt att man är välkomna att bidra. Det kan ha att göra med att utbildningsforskning brukar uppfattas i huvudsak som ”sektorsforskning” och ibland till och med som led i myndighetsutövning snarare än som vetenskaplig verksamhet.

För att den utbildningsvetenskapliga forskningen skall bli livskraftig och fruktbar krävs dels att den har god förankring i lärarutbildningarna, dels att den lyckas attrahera dugliga forskare och doktorander från ett brett spektrum av discipliner. För det sist nämnda syftet skulle en forskarskola i utbildningshistoria kunna göra nytta. Det är ingen lätt uppgift att förmå produktiva forskare från olika discipliner att ägna sig åt utbildningsforskning, vilket var en ambition då jag 1993 startade ett forskarnätverk ”Forum för studier av utbildning och kultur” i anslutning till Skolverkets forskningsprogram. Det lyckades dåligt. Enda framgången var väl egentligen att etnologen Jonas Frykman och några av hans medarbetare lockades att ägna sig åt skolforskning med finansiering från

---

³ Detta är den definition av utbildningsvetenskap som används när området nu byggs upp i Uppsala, se t.ex. *Program för forskning och forskarutbildning vid Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden 2002–2004*, Forskningsprogram 2002-03-26, reviderat 2002-04-25, s. 6. Denna förståelse av utbildningsvetenskap stämmer överens med den som Uppsala universitets professorer i pedagogik, övriga handledare i pedagogik, forskningsledarna vid Institutionen för lärarutbildning samt Utbildningsvetenskapliga doktorandrådet och doktorandföreningen i pedagogik ställt sig bakom, se Handledarkollegiet i pedagogik: *Om utbildningsvetenskap och forskarutbildning. Skrivelse till Utbildningsvetenskaplig fakultetsnämnd 18 jan 2002*.

Skolverket. Från andra ämnen fanns många som var intresserade i största allmänhet, men när det blev dags att planera projekt och söka medel undvek man (pedagogerna återigen undantagna) Skolverket och vände sig till HSFR eller Riksbankens Jubileumsfond om man var så etablerad att möjligheten fanns. Därmed försvann ett incitament att ägna sig åt utbildningsforskning.

Det gäller att förebygga situationen att utbildningsvetenskap rekryterar forskare som klarar sig dåligt i konkurrensen med kollegerna i den egna disciplinen. Här finns sociala mekanismer som måste uppmärksammas när det utbildningsvetenskapliga området nu expanderar. En grundregel är att forskare måste tillåtas att behålla förankringen bland kollegerna inom det egna vetenskapliga fältet. Den historiker eller statsvetare som ägnar sig åt forskning eller doktorandstudier inom det utbildningsvetenskapliga området måste få tillfälle att odla intressen och ackumulera symboliskt kapital som tillerkänns värde bland historiker eller statsvetare. För en forskarskola som den här föreslagna innebär det att doktoranderna måste erhålla en — med det egna ämnets mått mätt — lika gedigen forskarutbildning som alla andra på sin moderinstitution. Att forskarskolan i utbildningshistoria är flervetenskaplig innebär inte att den skall producera hybriddoktorer utan att doktoranderna och handledarna har rejält fotfäste i sina egna forskningstraditioner. Från dessa skilda utgångspunkter lär de av varandra och samverkar i utforskandet av pedagogiska fenomen.

Med utbildningshistoria avses här historiska studier av bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande. Sådan forskning förekommer redan inom en lång rad humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen. Även inom matematik och naturvetenskapliga ämnen förekommer t.ex. didaktiska studier av skolämnenas och universitetsämnenas historia. Registret är brett när det gäller forskningsämnen som skulle kunna inrymma studier i utbildningshistoria. Därmed är också sagt att forskarskolan inte kommer att marknadsföra utbildningshistoria som en egen avskild disciplin. Området är flervetenskapligt, och forskarskolan skall utvecklas i samverkan mellan de deltagande miljöerna.⁴

De utbildningshistoriska inslagen existerar men är sällan särskilt synliga som sådana, ens i ämnen där de borde kunna ha rejält utrymme. Vid det senast avhållna Historikermötet i Örebro 19-21 april 2002, en bred mönstring av pågående och nyss avslutade avhandlingarbeten i ämnet historia, var området knappast alls företrätt (med några få undantag: ett paper om stormaktstidens bildningsresor, ett om historiska tevedokumentärer, ett par om om normalitet). Ändå visar vår inventering att ganska många avhandlingarbeten med utbildningshistorisk inriktning förekommer i ämnet historia, men spridda över landet. Doktorander med intresse för utbildningshistoria är nog ofta ganska ensamma om det på sin egen institution. Vilket är ett gott skäl för att etablera en forskarskola i utbildningshistoria jämte ett därtill kopplat nätverk.⁵

Ett annat skäl för att skapa en forskarskola är, fortfarande ur historievetenskapernas synvinkel, att den direkt och indirekt kan bidra till att studenter från lärarutbildningarna och yrkesverksamma skollärare - och då inte bara lärare i ämnet historia - söker sig till historisk forskning. Liknande argument framförs i Högskoleverkets nyss publicerade utvärdering av historieämnet, där även behovet av nationella forskarskolor understryks: ”Bedömargruppen framhåller det som ett problem att universiteten endast i begränsad utsträckning antar forskarstuderande som genomgått grundutbildning vid andra lärosäten. Fler studenter från universiteten och från högskolor utan forskarutbildning måste ges tillfälle att konkurrera om doktorandplatser på lika villkor. Härigenom ges också ett bättre incitament för högskolorna att satsa på en vidare uppbyggnad av en god utbildning på C- och D-nivå,

⁴ Denna ambition harmonierar väl med synpunkter i Högskoleverkets senaste utredning om svensk forskarutbildning: ”Forskar skolan är i sig själv en ’samarbetsinstitution’ mellan olika fakulteter eller institutioner, vilket innebär att utbildningen får en tvärvetenskaplig inriktning.” (Degerblad, Jan-Eric & Hägglund, Sam: *Tradition och förnyelse i svensk forskarutbildning*. Högskoleverkets rapportserie 2002:26 R. Stockholm: Högskoleverket 2002, s. 30).

⁵ Av vår inventering framgår att likartade utbildningshistoriska problem förekommer i avhandlingar i ett flertal olika ämnen. Det är troligt att gränserna mellan forskarutbildningsämnen står i vägen för kontakter mellan doktorander som arbetar med snarlika forskningsfrågor eller överlappande källmaterial. Det är ytterligare ett motiv för en flervetenskaplig forskarskola.

utan att därför nödvändigtvis själva ha ambitionen att införa forskarutbildning. Fler nationella forskarskolor behövs för att ge möjlighet till ökad rörlighet.”⁶ I klartext: om vi håller oss till lärarutbildningarna finns det runt om i landet studenter som läser till lärare och som egentligen inte släpps in på en bana som skulle kunna leda till forskarutbildning i exempelvis ett historievetenskapligt ämne. Vid åtskilliga av de till högskolor ombildade lärarseminarierna är forskningsmiljön för liten, och vid de forskningsintensiva lärosätena förekommer sorgligt nog uppfattningen att lärarstudenter är ointresserade av eller oförmögna till forskarutbildning.

4. Forskarskolans profil

4.1 Tre ämnen i centrum

Ett anmärkningsvärt resultat av vår inventering är att ungefär två tredjedelar av avhandlingsarbetena med utbildningshistorisk inriktning under perioden 1990-2002 tillkommit inom Pedagogik, Historia och Idéhistoria. Resterande avhandlingar var glest utspridda på ämnena Ekonomisk historia, Etnologi, Juridik, Konstvetenskap, Kulturgeografi, Kyrkohistoria, Litteraturvetenskap, Musikpedagogik, Religionsvetenskap, Socialt arbete, Sociologi, Teatervetenskap och Tema barn. Se vidare s. 12 nedan.

Ungefär samma fördelning förefaller gälla för externfinansierade projekt. Gränsdragningar är svåra, men hur man än räknar har merparten av den utbildningshistoriska forskningen i Sverige på senare år skett inom de tre nämnda ämnena. Den slutsats vi dragit är att det nog är klokt att göra forskarskolan till en plattform för samverkan mellan å ena sidan pedagogiska institutioner (eller andra institutioner som inrymmer ämnet Pedagogik jämte avknoppningar och systerämnen såsom Didaktik, Pedagogiskt arbete, Lärande), å andra sidan institutioner för Historia och Idéhistoria (hit räknar vi då institutioner med bredare inriktning såsom Temainstitutionen i Linköping, Institutionen för historiska studier i Umeå etc). Andra ämnen kommer att beröras på olika sätt, exempelvis genom att biträdande handledare och gästlärare hämtas därifrån, genom att doktorander i andra ämnen associeras till forskarskolan och knyts till dess nätverk och deltar i kurser, genom samverkan i fråga om kursutbud, och så vidare. Men tonvikten skall ligga på samverkan mellan de tre nämnda ämnena och det är i något av dessa som forskarskolans egna doktorander skall genomföra sin forskarutbildning. Situationen kan komma att ändras, men i dag förefaller det fruktbart att ansträngningarna koncentreras till att befrämja samverkan mellan de tre nämnda ämnena och att rekrytera doktorander i dessa ämnen.⁷

Flervetenskapligt samarbete bygger på att starka sidor hos olika forskningstraditioner kombineras, men också på att man kompenserar varandras svagheter. Forskarskolan skall bidra till att luckra upp den ofta omotiverat hårda arbetsdelningen mellan historiker, idéhistoriker och pedagoger, till gagn inte bara för den enskilde doktoranden utan även för det utbildningshistoriska området i stort.

Det är frestande att låta forskarskolan omfatta fler ämnen, men förmodligen oklokt. Risken finns att den skulle bli en diskussionsklubb som skulle få svårt att åstadkomma verkliga förändringar. Det torde bli ett tillräckligt styvt arbete att förmå pedagoger, historiker och idéhistoriker att samverka på nya och fruktbärande vis. Men avsikten är inte att några få ämnen skall monopolisera området, tvärtom. Samverkan med företrädare för fler ämnen skall på allt sätt uppmuntras. Biträdande

⁶ Högskoleverket: *Utvärdering av grundutbildning och forskarutbildning i historia vid svenska universitet och högskolor*. Högskoleverkets rapportserie 2003:12 R. Stockholm: Högskoleverket, 2003, s. 9.

⁷ För enkelhets skull används här och i fortsättningen ordet ”ämne”, men självfallet handlar det om pedagogiska respektive historievetenskapliga forskningsmiljöer och forskningstraditioner. Forskarskolans verksamhet skall inte hindras av att olika lärosäten avgränsar och benämner undervisningsämnena, examensämnena, institutioner och befattningar på olika sätt.

handledning är en väg, utvecklingen av kursutbudet en annan, associerade doktorander en tredje. Även om Pedagogik, Historia och Idéhistoria tills vidare är att betrakta som den hårda kärnan, kan och bör utbildningshistoriskt relevanta problem behandlas inom ramen för många humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen.

4.2 Om benämningen: varför "utbildningshistoria"?

Vi har stannat för benämningen "utbildningshistoria". Ett alternativ hade varit "pedagogikhistoria", som signalerar att här pågår studier av alla slags pedagogiska fenomen, inte bara studier av institutionaliserad utbildning. En sådan bredd kan uppfattas som en styrka, men det finns argument som talar mot benämningen pedagogikhistoria. Den skulle kunna ge intryck av en starkare koppling till ämnet pedagogik än vad vi avsett. Viktigare är att det blir svårt att fokusera verksamheten om lika stor uppmärksamhet skall ägnas åt allt som skulle kunna räknas till pedagogikhistorien, alla tänkbara slag av formellt och informellt lärande, allt som har med socialisation, påverkan och förändringar av människors kunnande, hållningar, tänkesätt och livsföring att skaffa. Därför är en koncentration till just utbildning att föredra, vilket skall uppfattas så att *tonvikten* läggs vid institutionaliserade former av undervisning och lärande. Det är inte fråga om exklusion. Utrymme bör finnas för kurser och ett och annat avhandlingsarbete som inte handlar om utbildning i snävare mening.

Ordet "utbildningshistoria" har dessutom fördelen att det är besläktat med ordet "utbildningsvetenskap". Utbildningshistoria är ett område inom ramen för det breda mångvetenskapliga forskningsområde som de deltagande lärosätena är i färd med att utveckla under samlingsbenämningen utbildningsvetenskap.

Tillfogas bör att efterledet "historia" inte skall uppfattas så att enbart forna tider är av intresse. Det finns som bekant något som kallas samtidshistoria och det är möjligt att studera "nuet som historia" om man fäster vikt vid förändringar och stabilitet och annat som i någon mening kan skänka en historisk förståelse.

4.3 En ekumenisk ambition

Forskarskolan som sådan skall inte missionera för någon egen syn på vad historievetenskap eller utbildningshistoria vill säga.⁸ Vad gäller utbildningshistoria skall forskarskolan inte ta ställning i striderna mellan olika läger (vilket förstås inte förhindrar enskilda medarbetare att företräda olika perspektiv), utan bidra till att området blomstrar och att kontakterna förbättras mellan dem som där är verksamma. En viktig uppgift är att göra området mer synligt, i flera bemärkelser.

---

⁸ Vi avstår således från att lansera ännu en definition av vad historiavetenskap är. Följande programförklaring, lånad från den nationella forskarskola i historia som bedrivs i samarbete mellan Lunds universitet, Malmö högskola, Södertörns högskola och Växjö universitet, duger tills vidare bra för våra behov: "Historia är en humanvetenskap i den meningen att människors handlande, deras tankar, ord, föreställningsvärldar och kvarlämnade spår står i fokus för historikernas studier. Historia kan betecknas som både kultur- och samhällsvetenskap; ämnet har stora och fruktbara gränsvyter till andra discipliner både inom humaniora och samhällsvetenskap. Historieämnets egenart ligger i att ämnet etablerar en dialog mellan då-et, nu-et och framtiden, spänner en brygga mellan det förgångna och det nuvarande som i sin tur ger insikt om vissa betingelser för hur framtiden kan formos. Historia som forskning syftar till att kritiskt bearbeta vår kunskap om det förflutna, skapa ett historiemedvetande som innebär en teoretiskt medveten reflektion om sammanhang och processer i det förflutna – en reflektion som kan ha både existentiell, etisk-moralisk och politisk innebörd. Historisk forskning problematiserar alltså inte endast vår kunskap utan också vårt förhållningssätt till oss själva och till Andra, dvs till människor, kulturer och samhällen såväl i tid som i rum. Genom komparationer med andra perioder lika väl som med andra miljöer, genom bredd och djup, bidrar historia till det humanistiska samtalet, som är en nödvändig del av det offentliga samtalet i en demokrati." (<http://www.hist.lu.se/forskarskolan/programforklaring.htm>)

Utbildningshistoriska insatser sker ofta ganska isolerade från varandra⁹ och förbindelserna dem emellan behöver lyftas fram. Dessutom är utbildningshistoriska inslag ofta inbäddade i studier med annat primärt fokus.¹⁰

Eftersom flervetenskapligheten skall innebära en samverkan där företrädare för skilda ämnen och forskningstraditioner bidrar med sin särskilda kompetens, vore det ohederligt att här utlova att vissa teman skall belysas eller att vissa forskningstraditioner skall gynnas. En förutsättning för att de deltagande forskarnas, lärarnas och doktorandernas intressen skall få styra, är att forskarskolan inte onödigtvis beskär manöverutrymmet för exempelvis dem som ansvarar för rekryteringen av doktorander eller för handledningen. Det enda som kan sägas är att det vid de medverkande institutionerna finns kompetens inom en rad områden.

Några exempel är

- Barns och barnuppfostrans historia (t.ex. Temainstitutionen vid Linköpings universitet, Humanistiska institutionen vid Örebro universitet, Institutionen för samhälle, kultur och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm)
- Folkbildning och folkuppfostran (t.ex. flera institutioner i Linköping, Historiska institutionen i Uppsala, Högskolan Dalarna, Institutionen för historiska studier i Umeå)
- Genusperspektiv (t.ex. Historiska institutionen i Lund, Historiska institutionen i Uppsala, Historiska institutionen vid Stockholms universitet, Högskolan i Gävle, Pedagogiska institutionen i Umeå)
- Historiemedvetandets omvandlingar - en mötesplats för historiografisk och ämnesdidaktisk forskning, (t.ex. Historiska institutionen i Lund, Historiska institutionen i Uppsala, Temainstitutionen vid Linköpings universitet, Högskolan Dalarna, Idéhistoria vid Södertörns högskola)
- Läraryrkets och lärarutbildningarnas historia (t.ex. Institutionen för lärarutbildning och Pedagogiska institutionen i Uppsala, Institutionen för samhälle, kultur och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm, Pedagogiska institutionen vid Örebro universitet, Pedagogiska institutionen i Umeå)
- Pedagogikens idéhistoria (t.ex. Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori i Göteborg, Institutionen för idé- och lärdoms historia i Uppsala, Institutionen för samhälle, kultur och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm)
- Skolans fysiska fostran och gymnastikens historia (t.ex. Historiska institutionen vid Stockholms universitet, Institutionen för samhälle, kultur och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm)
- Universitetshistoria (t.ex. Historiska institutionen i Lund, Historiska institutionen och Institutionen för idé- och lärdoms historia i Uppsala, Humanistiska institutionen vid Örebro universitet, Högskolan i Gävle, Institutionen för historiska studier i Umeå, Idéhistoria vid Södertörns högskola)
- Utbildningsväsendets expansion - från skolväsende till utbildningssystem (t.ex. Historiska institutionen i Stockholm, Historiska institutionen, Institutionen för lärarutbildning och Pedagogiska institutionen i Uppsala, Högskolan Dalarna)
- Stadshistoria (t.ex. Historiska institutionen i Stockholm)
- Utbildningspolitik (t.ex. Institutionen för lärarutbildning och Pedagogiska institutionen i Uppsala)
- Utbildningssociologi (t.ex. Institutionen för lärarutbildning och Pedagogiska institutionen i Uppsala, Institutionen för samhälle, kultur och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm)

Listan skulle kunna göras lång, och det vore vilseledande att i förväg beträffande exempelvis avhandlingsarbetena utlova mer än att de skall ha utbildningshistorisk relevans.

Och egentligen är det alls ingen obetydlig utfästelse att utlova utbildningshistorisk relevans! Det bör innebära att arbetena tillför något till *både* utbildningsvetenskapen och historievetenskapen. Om forskarskolans ledning väljer att hårdra denna princip innebär det att säga nej till avhandlingsarbeten som bara åstadkommer ettdera, låt säga arbeten som enbart lär oss mer om utbildningsväsendet eller som enbart blottlägger historiska omständigheter.

---

⁹ Därtill bidrar historikers benägenhet att definiera sig med hänvisning till en bestämd epok: jag är medeltidshistoriker, jag är sjuttonhundratalshistoriker. ... För somliga tar det tydligen emot att klassificera sig som t.ex. utbildningshistoriker.

¹⁰ Tag som exempel - ett bland många liknande - ett pågående avhandlingarbete i historia i Uppsala som handlar om det svenska nationsbygget, med material hämtat från den tidningspress som kan kallas liberal 1809-1830. Vid närmare påseende visar sig tidningsdebatten i hög grad handla om utbildning och folkuppfostran. Därför kommer avhandlingen sannolikt att innehålla en hel del utbildningshistoriska inslag, kanske utan att det kommer att framgå av vare sig titeln, nyckelorden eller ens kapitelrubrikerna.

4.4 Könsaspekter, social mångfald

I forskarskolans verksamhet kommer frågor om kön och social mångfald att aktualiseras på två sätt. För det första finns f.n. bland doktoranderna vid de medverkande institutionerna ett avsevärt intresse för sådana frågor och för relevanta forskningstraditioner (genusteori, kultursociologi etc). Intressen av det slaget skall uppmuntras och vidareutvecklas inom ramen för nya avhandlingsarbeten och i samband med seminarier, kurser och andra aktiviteter.

För det andra ger forskarskolan intressanta möjligheter att påverka den könsmässiga och sociala rekryteringen till den egna verksamheten. En strävan kommer att vara att åstadkomma en rimligt jämn könsfördelning bland doktoranderna och handledare. Inom historievetenskapliga ämnen dominerar för närvarande männen bland doktorander och lärare (medan kvinnor är i majoritet bland grundutbildningsstudenterna).¹¹ Inom pedagogikämnet är den kvinnliga representationen mycket större. Det innebär att könsfördelningen kan förväntas bli någorlunda jämn bland forskarskolans doktorander. Om den trots allt skulle hota att bli ojämn kommer i enlighet med gällande regelverk sökande av underrepresenterat kön att ges företräde vid antagning om meriteringen är i huvudsak jämbördig. Minst lika viktigt är att samröret mellan ämnena ger möjligheter att störa könsfördelningsmönstren inom ämnena. Sålunda innebär exempelvis den målinriktade satsningen på förstärkt handledning, och utnyttjandet av biträdande handledare från andra institutioner, lärosäten och ämnen än där doktoranden har sin hemvist, goda möjligheter att rubba könsrelaterade mönster.

Allmänt sett är det önskvärt att doktorandgruppen också kännetecknas av social och etnisk mångfald. Här bör särskilt beaktas att de flesta lärarutbildningarna karaktäriseras av jämförelsevis många studenter från studieovana miljöer, vilket kräver särskilda satsningar.

5. Verksamhet

Rekrytering av doktorander

Enligt planerna skall 20 doktorander ingå i forskarskolan och finansieras inom dess ram. Antagning sker i två steg. Först sällar forskarskolan fram de sökande som i första hand kan komma i fråga för doktorandanställning och rangordnar dem. Därefter tar lärosätena ställning till frågan om antagning till forskarutbildningen. Lärosätena har också möjlighet att ta initiativ genom att anmäla kandidater som konkurrerar på lika villkor med övriga sökande. De doktorander som skall ingå i forskarskolan skrivs in i forskarutbildningen vid sina respektive moderinstitutioner där de har sin anställning, där normalt huvudhandledaren finns och där huvuddelen av utbildningen liksom examinationen sker.

Dessutom kommer doktorander med annan finansiering att vara associerade till forskarskolan.

Individuella studieplaner som instrument

Forscarskolan har ingen gemensam studieplan för doktoranderna. I stället kommer avsevärd energi att ägnas åt att göra de individuella studieplanerna till ändamålsenliga instrument i planeringen, genomförandet och värderingen av deras studier. I de individuella studieplanerna kommer sådant att skrivas in som har att göra med forskarskolans handledning, gemensamma och rekommenderade kurser, internat och andra aktiviteter. Forscarskolans styrning kommer delvis att ske via mallar för vad som skall ingå i de individuella studieplanerna. Vi tror att detta är den mest framkomliga vägen. Det vore inte önskvärt - och dömt att misslyckas - om forskarskolan skulle försöka tvinga uniforma krav på alla medverkande institutioner och alla doktoranderna och deras handledare.

---

¹¹ Se Högskoleverket: *Utvärdering av grundutbildning och forskarutbildning i historia vid svenska universitet och högskolor*. Högskoleverkets rapportserie 2003:12 R. Stockholm: Högskoleverket, 2003.

Kurser

En viktig uppgift blir att initiera och befrämja ett kursutbud för både forskarskolans egna doktorander och andra doktorander. Varje kurs ges vid det lärosäte där man har särskilt goda förutsättningar att erbjuda kursen i fråga.

Vissa kurser ordnas i forskarskolans regi, normalt i form av ett par tre fysiska möten samt undervisning och kommunikation över webben. Enligt beprövad modell skall kursen inledas och avslutas med ett par tre dagars intensivundervisning då alla deltagare samlas. Eventuellt kan även en mellanliggande sammankomst behövas. Som webbplattform kommer förmodligen en BSCW-server att användas.

I fråga om andra kurser fungerar forskarskolan mer som en sambandscentral som sprider information om lämpliga kurser, uppmuntrar institutioner att samverka i planeringen och genomförandet och bistår doktorander som vill genomföra kurser vid andra institutioner och lärosäten än det egna.

En gemensam kurs om klassiska och aktuella pedagogikhistoriska frågor ges till samtliga doktorander, men i övrigt måste kurserna svara mot de varierande behoven. Doktorander med svag historievetenskaplig skolning behöver kurser som bättrar på den sortens kunskaper. Doktorander med en hygglig historievetenskaplig grund kan ha mer nytta av kurser om pedagogiska problem. Redan eftersom utrymmet för kurser i doktorandernas forskarutbildning är så varierande (extremerna vid de medverkande institutionerna är f.n. 30 resp. 80 poäng) vore det meningslöst att fastslå ett obligatoriskt antal poäng som forskarskolans gemensamma kurser skulle ge.

Förstärkt handledning

En av vinsterna med en forskarskola är att förstärkt handledning kan erbjudas.¹² Doktoranderna skall ha minst en handledare som är pedagog eller liknande och minst en som är historiker eller idéhistoriker.

Workshops, gästföreläsningar, seminarier

Workshops, gästföreläsningar och seminarier skall i vissa fall ordnas av och i andra fall stödjas av forskarskolan. Det är viktigt att inte falla för frestelsen att i forskarskolans regi etablera högre seminarier som konkurrerar med befintliga sådana. Bättre är att informera om och stödja seminarier och andra arrangemang som ordnas vid de medverkande institutioner, att där stärka de utbildningshistoriska inslagen och att uppmuntra deltagande av doktorander, lärare och forskare från andra institutioner och lärosäten.

Internat

Ett internat per termin ordnas för forskarskolans doktorander, vissa handledare och gästföreläsare, samt vissa associerade doktorander.

Webb-baserade verktyg

Ändamålsenliga webb-baserade verktyg skall användas för forskarskolans utåtriktade och interna informationshantering och i kursgenomförandet.

Samverkan utåt

Samverkan (t.ex. gemensamma kurser) skall etableras bl.a. med flera redan existerande forskarskolor, såsom den nationella forskarskolan i Historia, vars ledning har uttryckt intresse för samverkan, samt med flera av forskarskolorna inom det utbildningsvetenskapliga området.

---

¹² Jfr avsnittet "Vad är en forskarskola" i *SSF:s forskarskolor - en utvärdering*, Stockholm: Högskoleverket 2000, eller *Forskarsskolor – ett regeringsuppdrag*. Rapport 2000:2 R. Stockholm: Högskoleverket 2000.

6. Organisation

Nätverksmodell

Forskarskolan skall fungera enligt en nätverksmodell i vilket ingår institutioner för Pedagogik, Historia och Idéhistoria (eller liknande ämnen) vid universiteten i Uppsala, Lund, Stockholm, Göteborg, Umeå, Linköping och Örebro, Lärarhögskolan i Stockholm, samt Dalarnas, Gävles och Södertörns högskolor.

Nämnd

Uppsala universitet är värduniversitet och forskarskolan sorterar organisatoriskt under Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Uppsala universitet (UVF). Denna nämnd ansvarar för de uppgifter som följer av högskoleförordningen och har det övergripande ansvaret för forskarskolan och dess kvalitet och ekonomi.

Ett sådant arrangemang är ändamålsenligt eftersom UVF från den 1 juli 2003 kommer att erhålla en fakultetsövergripande ställning ovanför vetenskapsområdena. Den blir med andra ord direkt underställd konsistorium och erhåller sina utbildnings- och forskningsuppdrag från konsistorium och rektor.

Styrelse

Forskarskolan skall ha en styrelse till vilken UVF delegerar beslutsrätt i många frågor. I styrelsen finns sex ledamöter, lämpligen (men detta är inget oavvisligt krav) en historiker, en idéhistoriker, två pedagoger och två studentrepresentanter, jämte suppleanter för alla dessa. Ledamöterna och suppleanterna utses genom att UVF ger de medverkande institutionerna i uppdrag att välja dem, förutom studentrepresentanterna vilka inledningsvis utses av Utbildningsvetenskapliga doktorandrådet vid Uppsala universitet och därefter av forskarskolans studenter. Ordföranden skall tillhöra Uppsala universitet.

Inledningsvis skall en interimistisk styrelse bestå av

- prof. Maria Ågren med prof. Lars Petterson som suppleant, båda historiker, från Uppsala universitet resp. Högskolan Dalarna;
- prof. Eva-Lena Dahl med univ. lektor Crister Skoglund som suppleant, båda idéhistoriker, från Göteborgs universitet resp. Södertörns högskola;
- prof. Agneta Linné med docent Annika Ullman, som suppleant, båda pedagoger, från Örebro universitet resp. Lärarhögskolan i Stockholm;
- prof. Ulf P. Lundgren med prof. Donald Broady som suppleant, båda pedagoger vid Uppsala universitet;
- samt två studentrepresentanter och två suppleanter som skall utses av Utbildningsvetenskapliga doktorandrådet vid Uppsala universitet.

Ledningsgrupp och administrativt centrum

I sin tur delegerar styrelsen åtskilliga beslut och ansvaret för planering och genomförande av den löpande verksamheten till en ledningsgrupp, som även utgör beredande organ för styrelsen. Ledningsgruppen består av en vetenskaplig ledare (20% av heltid), en studierektor (50% av heltid), en administratör (50% av heltid), samt ytterligare lärare och forskare med särskilt intresse för utbildningshistoria och med tillräckligt mått av disponibel tid. Donald Broady kommer att fungera som vetenskaplig ledare.

Forskarskolans administrativa centrum förlägges åtminstone inledningsvis till Institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet, vars lokaler och administrativa tjänster skall utnyttjas.

Nätverk

I anslutning till forskarskolan skall ett bredare nätverk, "Forum för utbildningshistoria", upprättas. Härefter ingår forskarskolans doktorander och deras handledare, andra forskare och lärare från de medverkande institutionerna, och därjämte aktivt intresserade forskare, lärare och doktorander från andra lärosäten, institutioner och ämnen.

7. Anställning och antagning av doktorander

Året 2003 blir en planeringsperiod. Under hösten 2004 kommer tio doktorander att anställas och under våren 2005 ytterligare tio. Flertalet skall disputera år 2009 respektive 2010.

Forskar skolans doktorandanställningar utlyses nationellt. Forskar skolans styrelse beslutar om hur platserna skall fördelas mellan de medverkande lärosätena och institutionerna, och i utlysningen anges till vilka institutioner anställningarna kommer att förläggas. Den sökande uppger i sin ansökan till vilket forskarutbildningsämne vid vilket lärosäte hon/han avser att söka till forskarutbildningen.

Anställningarna villkoras så att endast den doktorand blir anställd som är eller blir antagen till forskarutbildningen vid det lärosäte dit anställningen är förlagd, fränsett doktorander med anställning vid Gävles och Dalarnas högskolor som normalt antages i Uppsala, och de med anställning vid Södertörns högskola som oftast antages vid Stockholms universitet. Anställning är begränsad till fyra år heltid, vilket i normalfallet innebär fem år med 80% forskarutbildningsstudier och 20% andra sysslor.

För att en doktorand skall bli anställd krävs enligt VRs utbildningsvetenskapliga kommittés regler att det lärosäte dit anställningen är förlagd kan åstadkomma en medfinansiering motsv en tredjedel av bidraget från kommittén.

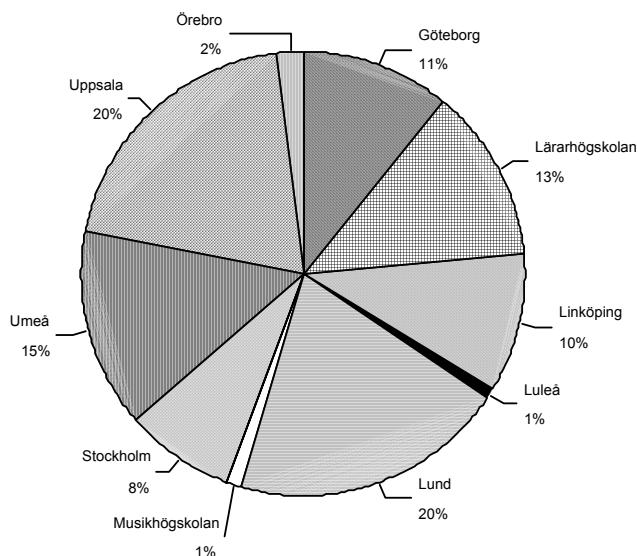
Ledningsgruppen och styrelsen bereder och UVF beslutar om utlysning av doktorandanställningar. Därefter sker rekryteringen av doktorander i flera steg. Styrelsen tillsätter på förslag av ledningsgruppen en granskningskommitté som föreslår en rangordning av de sökande. Styrelsen fastställer rangordningen. De högst placerade sökande erbjuds därefter doktorandanställning förutsatt att de är antagna eller kommer att antagas till forskarutbildning vid någon av de medverkande institutionerna. Därefter samråder ledningsgruppen på styrelsens uppdrag med dessa institutioner för att utröna om de är beredda att anställa den sökande och att anta henne eller honom till forskarutbildningen. Slutligen fattar UVF beslut om hur de utlysta anställningarna skall fördelas på de sökande, och berörd institution eller nämnd vid respektive lärosäte fattar beslut om antagning till forskarutbildning.

Behörighetskraven varierar inom olika ämnen vid olika lärosäten. Spännvidden är avsevärd. Den som söker till forskarutbildningen i historia vid Uppsala universitet kommer inom kort sannolikt att behöva 100 poängs grundutbildningsstudier i historia för att komma i fråga. Vid vissa lärarutbildningar såsom den i Uppsala har det skapats formella möjligheter att antas till särskild yrkesanknuten forskarutbildning (i Uppsala i "Pedagogik med inriktning mot utbildningsyrken", andra lärosäten har andra arrangemang och ämnesbenämningar) direkt efter lärarexamen. Denna variation innebär att forskarskolan inte kan fixera några enhetliga behörighetskrav.

I övrigt gäller sedvanliga kriterier för anställning och antagning. Avgörande för antagning är en bedömning av den sökandes förmåga att genomgå forskarutbildning. Dessutom åligger det granskningskommittén, ledningsgruppen och styrelsen att bedöma att ansökningarna har tillräcklig utbildningshistorisk relevans, dvs. att utsikterna är goda för att avhandlingsarbetet skall bidra till både historievetenskapen och utbildningsvetenskapen. Däremot finns inget krav på att den sökande tidigare har sysslat med utbildningshistoria.

8. Motivering för sammansättning av medverkande lärosäten, institutioner, ämnen och medsökande

Vår inventering visar hur svenska avhandlingar med utbildningshistorisk inriktning (antalet är 110) under åren 1990-2002 fördelats på lärosäten.¹³

Således en någorlunda jämn fördelning mellan universiteten i Uppsala, Lund, Stockholm, Göteborg, Umeå och Linköping samt Lärarhögskolan i Stockholm.¹⁴ Om forskarskolan i utbildningshistoria verkligen skall fungera som en nationell forskarskola kan det vara till fördel att alla dessa på ett eller annat sätt är engagerade. Vi har valt att låta samtliga vara medverkande, och lagt till universitetet i Örebro, där intresset för utbildningshistoria är påtagligt. Dessutom har vi tillfogat Dalarnas, Gävles och Södertörns högskolor eftersom det är väsentligt att nätverket inrymmer högskolor som inte har rätt att ordna forskarutbildning i egen regi.

Så här är de 110 avhandlingarna fördelade på ämnen:

Forskarutbildningsämne	Antal
Ekonomisk historia	3
Etnologi	2
Historia	19
Idé- och lärdomshistoria	13
Juridik	1
Konstvetenskap	2
Kulturgeografi	1
Kyrkohistoria	3

Forskarutbildningsämne	Antal
Litteraturvetenskap	6
Musikpedagogik	1
Pedagogik	44
Religionsvetenskap	3
Socialt arbete	2
Sociologi	4
Teatervetenskap	1
Tema barn	5

¹³ Figuren hämtad från Esbjörn Larsson: *Inventering av utbildningshistorisk forskning i Sverige*, tillgänglig från sidan www.skeptron.ilu.uu.se/broadys/sec/histedu/. Där finns mer detaljerad information.

¹⁴ Av naturliga skäl saknas med något undantag de lärosäten som blivit universitet från och med 1999.

Inventeringen visar således att över två tredjedelar av alla utbildningshistoriskt inriktade avhandlingar lagts fram inom de tre ämnena Pedagogik, Historia och Idéhistoria. Därför har vi som medverkande institutioner valt sådana som härbärgerar dessa ämnen (eller liknande ämnen med andra benämningar). Avsikten är att forskarskolan skall få en flygande start genom att knyta samman existerande forskningsmiljöer och utnyttja befintlig kompetens. Med tiden kan sammansättningen av medverkande lärosäten och institutioner och även ämnen komma att ändras.

Nedan en översikt över medverkande lärosäten och institutioner, samt uppgifter om personer som är beredda att fungera som representanter för dessa institutionerna. Samma personer är även medsökande i föreliggande ansökan. Utöver de nedan nämnda medsökande har åtskilliga andra deltagit i planeringsdiskussionerna och förklarat sig beredda att medverka, såsom prof. Christina Florin, Historiska institutionen, Stockholms universitet; prof. Jan Lindegren, Historiska institutionen, Uppsala universitet; univ. lektor Kerstin Skog-Östlin, Pedagogiska institutionen, Örebro universitet; prof. emeritus Per Johan Ödman, Lärarhögskolan i Stockholm; prof. Ulf P. Lundgren, Pedagogiska institutionen och Institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet, och därtill några företrädare för andra ämnen såsom prof. Jonas Frykman, Etnologiska institutionen, Lunds universitet. Det råder ingen brist på lämpliga handledare.

Ort	medverkande lärosäte	Medverkande institution	Medsökande i denna ansökan
Falun	Högskolan Dalarna	Institutionen för humaniora och språk	Prof. Lars Petterson, forskningsledare, ämnesansvarig Historia vid Högskolan Dalarna.
Gävle	Högskolan i Gävle	Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap	Univ. lektor Bengt Nilsson, ämnesföreträdare Historia
Göteborg	Göteborgs universitet	Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori	Prof. Eva-Lena Dahl
Linköping	Linköpings universitet	Institutionen för utbildningsvetenskap	Univ. lektor Mats Sjöberg, univ. lektor i Pedagogiskt arbete med särskild inriktning mot historia; studierektor
Linköping	Linköpings universitet	Institutionen för Tematisk Utbildning och Forskning	Prof. Peter Aronsson, Tema Q (Tema Kultur och samhälle)
Lund	Lunds universitet	Historiska institutionen	Prof. Kim Salomon
Stockholm	Lärarhögskolan i Stockholm	Institutionen för samhälle, kultur och lärande	Docent Annika Ullman, prefekt
Stockholm	Stockholms universitet	Historiska institutionen	Prof. Olle Ferm, studierektor för forskarutbildningen vid Historiska institutionen och Kulturvetarlinjen. Prof. Christina Florin.
Stockholm	Södertörns högskola	Avd. 3 (som inkluderar idéhistoria), i nära samarbete med Samtidshistoriska institutet	Univ. lektor Crister Skoglund (idéhistoriker)
Umeå	Umeå universitet	Pedagogiska institutionen	Prof. David Hamilton
Umeå	Umeå universitet	Institutionen för historiska studier	Prof. Kjell Jonsson
Uppsala	Uppsala universitet	Historiska institutionen	Prof. Maria Ågren
Uppsala	Uppsala universitet	Institutionen för idé- och lärdomshistoria	Prof. Karin Johannisson
Uppsala	Uppsala universitet	Institutionen för lärarutbildning och pedagogiska institutionen	Prof. Donald Broady. Prof. Ulf P. Lundgren.
Örebro	Örebro universitet	Humanistiska institutionen	Prof. Thorsten Nybom
Örebro	Örebro universitet	Pedagogiska institutionen	Prof. Agneta Linné

---

9. Forskningsmiljöer, internationella relationer

För en översikt över utbildningshistoriska inslag i forskningsmiljöerna vid medverkande lärosäten och institutioner, se vår inventering på adress www.skeptron.ilu.uu.se/broadys/sec/histedu/.

Beträffande internationella relationer har många av de medsökande och medverkande institutionerna ett väl utbyggt samarbete med ledande forskningsmiljöer på olika håll i världen. Forskarskolan skall befrämja forskar-, lärar- och studentutbyten, bland annat genom att bistå med att arrangera givande utlandsvistelser för svenska doktorander och med att inbjuda utländska doktorander till svenska miljöer. Vidare skall forskarskolan bidra till att stärka den svenska representationen i internationell utbildningshistorisk forskning och därtill knutna föreningar, konferenser och tidskrifter.

[---]

Bilaga A 1 till ansökan från D. Broady
om bidrag till forskarskola i utbildningshistoria

Intyg från medsökande

Prof. Peter Aronsson, Institutionen för Tematisk Utbildning och Forskning, Linköpings universitet
Prof. Eva-Lena Dahl, Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori, Göteborgs universitet
Prof. Olle Ferm, Historiska institutionen, Stockholms universitet
Prof. Christina Florin, Historiska institutionen, Stockholms universitet
Prof. David Hamilton, Pedagogiska institutionen, Umeå universitet
Prof. Karin Johannisson, Institutionen för idé- och lärdoms historia, Uppsala universitet
Prof. Kjell Jonsson, Institutionen för historiska studier, Umeå universitet
Prof. Agneta Linné, Pedagogiska institutionen, Örebro universitet
Prof. Ulf P. Lundgren, Institutionen för lärarutbildning & Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet
Univ. lektor Bengt Nilsson, Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap, Högskolan i Gävle
Prof. Thorsten Nybom, Humanistiska institutionen, Örebro universitet
Prof. Lars Petterson, Institutionen för Humaniora och språk, Högskolan Dalarna
Prof. Kim Salomon, Historiska institutionen, Lunds universitet
Univ. lektor Mats Sjöberg, Institutionen för utbildningsvetenskap, Linköpings universitet
Univ. lektor Crister Skoglund, Avd. 3 (som inkluderar idéhistoria), Södertörns högskola
Docent Annika Ullman, Institutionen för samhälle, kultur och lärande, Lärarhögskolan i Stockholm
Prof. Maria Ågren, Historiska institutionen, Uppsala universitet

Bilaga A 2 till ansökan från D. Broady
om bidrag till forskarskola i utbildningshistoria

Intyg från prefekter och dekaner

Dekanus Mats Thelander, Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden, Uppsala universitet
Prefekt Jan Bärmark, Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori, Göteborgs universitet
Prefekt Tore Nilsson, Institutionen för Humaniora och språk, Högskolan Dalarna
Prefekt Christina Tellgren, Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap, Högskolan i Gävle
Prefekt Kenneth Petersson, Institutionen för Tematisk Utbildning och Forskning, Linköpings universitet
Prefekt Tommie Lundquist, Institutionen för utbildningsvetenskap, Linköpings universitet
Prefekt Kim Salomon, Historiska institutionen, Lunds universitet
Rektor Eskil Franck, Lärarhögskolan i Stockholm
Stf prefekt Arne Jarrick, Historiska institutionen, Stockholms universitet
Dekanus Sören Jansson, Avd. 3, Södertörns högskola
Vice prefekt Thomas Nilsson, Historiska institutionen, Uppsala universitet
Prefekt Anders Lundgren, Institutionen för idé- och lärdoms historia, Uppsala universitet
Prefekt Arne Lindquist, Institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet
Prefekt Lena Eskilsson, Institutionen för historiska studier, Umeå universitet
Prefekt Gerhard Nordlund, Pedagogiska institutionen, Umeå universitet
Tf prefekt, Ninni Wahlström, Pedagogiska institutionen, Örebro universitet